

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АУДИТУ**

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ВОЙЦЕХІВСЬКА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК: 657.339

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ТОВАРІВ

Спеціальність 071 – облік і оподаткування

Подається на здобуття освітнього ступеня магістра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Т. О. Войцехівська

Науковий керівник
Цегельник Ніна Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету

Рецензент: _____
(місце роботи, посада, підпис і прізвище та ініціали)

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

Голова комісії _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
за результатами попереднього захисту:

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту № __ від _____ року.

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю. _____
(підпис)

«__» _____ р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студент(ка) _____ захистив(ла) кваліфікаційну
(прізвище та ініціали)
робота з оцінкою за шкалою ECTS _____, сума балів _____ за
національною шкалою з оцінкою _____

Секретар ЕК _____
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Войцехівська Т.О. Облік та контроль наявності та руху товарів. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 071 – облік і оподаткування. – Поліський національний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2021.

Дану кваліфікаційну роботу присвячено розвитку теоретичних основ щодо організації обліку та контролю наявності та руху товарів в ринкових умовах, розробка науково-методичних і практичних рекомендацій щодо удосконалення системи наявності та руху товарів.

Для досягнення мети дослідження в роботі поставлено і вирішено наступні задачі: обґрунтовано поняття «товари» в інформаційній системі та завдання їх обліку; виокремлено особливості визначення товару на підприємстві; сформовано завдання і роль системи обліку і контролю наявності та руху товарів підприємства; обґрунтувати облікове забезпечення товарів підприємства; дослідити систему контролю за наявністю та рухом товарів підприємства; розроблено інноваційний проект організація обліку та контролю наявності та руху товарів підприємства.

Добре організована система управління товарами є основою для аналітичного забезпечення прийняття рішень з метою збільшення їх значення та ефективності. Облік товарів у підприємствах є передумовою для підготовки інформації для управлінських рішень щодо доцільності підготовки необхідних запасів для забезпечення безперервного процесу продажу товарів покупцям та отримання прибутку

Ключові слова: товари, наявність та рух, облік, контроль, документування

ABSTRACT

Wojciechowska T.O. Accounting and control of availability and movement of goods. - Manuscript.

Qualification work for a master's degree in specialty 071 - Accounting and Taxation. - Polissya National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2021.

Qualification work is devoted to the development of theoretical foundations for the organization of accounting and control of the availability and movement of goods in market conditions, the development of scientific and methodological and practical recommendations for improving the system of availability and movement of goods.

To achieve the goal of the study, the following tasks were set and solved: the concept of "goods" in the information system and the task of their accounting are substantiated; features of definition of the goods at the enterprise are allocated; the tasks and role of the system of accounting and control of the availability and movement of goods of the enterprise are formed; substantiate the accounting support of the enterprise's goods; to investigate the system of control over the availability and movement of goods of the enterprise; developed an innovative project organization of accounting and control of the availability and movement of goods of the enterprise.

A well-organized product management system is the basis for analytical decision-making to increase their value and efficiency. Accounting for goods in enterprises is a prerequisite for the preparation of information for management decisions on the feasibility of preparing the necessary stocks to ensure a continuous process of selling goods to customers and making a profit

Keywords: goods, availability and movement, accounting, control, documentation

ЗМІСТ

Вступ.....	6
Розділ 1. Організаційні основи наявності та руху товарів та інформаційного забезпечення процесу управління.....	8
1.1. Економічний зміст товарів.....	8
1.2. Організація обліку та контролю наявності та руху товарів.....	11
1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності торгівельних підприємств.....	13
Розділ 2. Облік і контроль наявності та руху товарів.....	18
2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю наявності та руху товарів.....	18
2.2. Облік наявності та руху товарів.....	20
2.3. Система та інструменти контролю наявності та руху товарів.....	27
Висновки.....	31
Список використаних джерел.....	33
Додатки.....	37
Інноваційний проект обліку та контролю наявності та руху товарів.....	38

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На практиці сучасні економічні умови довели, що торгівля є своєрідним каталізатором для змін у виробництві та споживанні в умовах ринку. В Україні кількість трейдерів, як великі, так і роздрібні, ростуть щороку. Як ви знаєте, одним із видів діяльності підприємств (включаючи торговельних) - це купівля та продаж товарів, тому найбільш актуальними питаннями бухгалтерського обліку та контролю підприємств є правильною відображенням у бухгалтерських документах та звітних формах операцій, пов'язаних з рухом товарів [33].

Слід зазначити, що бухгалтерський облік та контроль над потоком товарів зустрічається у багатьох дослідженнях, але більша частина публікацій спрямована на безпосередню увагу та виявлення існуючих проблем у торгівлі у двох формах: у роздрібній та оптовій торгівлі. Як результат, бухгалтерський облік та контроль товарів у підприємствах недостатньо досліджуються. Деякі аспекти цієї теми відображалися у працях науковців та практикуючих, але їх обробляли лише у вигляді статей, а іноді навіть у невеликій фрагментарній згадці.

Відомі українські вчені, особливо на Герасимові, С.Ф. Голов, Л. П. Кулаковська, Л.В. Нападовская, м Ф. Огичук, Ю. В. Піча, Л.Г. Смоляр, пані Пушкар, Л.К. Сук, Н.М. Ткаченко. Проте дослідження теоретичної та чинної практики бухгалтерського обліку та контроль операцій з товарами мають ряд невирішених проблем, які уповільнюють процес управління та не підвищують ефективність платіжної дисципліни.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, практичних, методичних та організаційних положень, а також розробка практичних рекомендацій щодо обліку та контролю наявності та руху товарів на підприємстві.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- обґрунтувати економічного змісту товарів в інформаційній системі та завдання їх обліку;
- виокремити класифікаційні особливості товарів на підприємствах;

- сформулювати завдання і роль системи обліку і контролю товарів підприємства;
- обґрунтувати облікове забезпечення наявності та руху товарів підприємства;
- дослідити систему та інструменти контролю товарів підприємства;
- розробити інноваційний проект організація обліку та контролю товарів підприємства.

Об'єктом дослідження є процес системи обліку та контролю товарів підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-практичних засад товарів в обліковому процесі і в системі контролю за наявністю та їх рухом.

Основними джерелами інформації є літературні, методичні та практичні джерела, нормативно-правові документи з бухгалтерського обліку, Інтернет-ресурси, дані фінансової, статистичної, податкової та управлінської звітності, а також внутрішні нормативні документи компанії.

Практичне значення дослідження. Отримані в кваліфікаційній роботі результати дослідження можуть бути використані при організації обліку і контролю наявності та руху товарів підприємств.

РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ТОВАРІВ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Економічний зміст товарів

Товар є основною категорією ринкових відносин, що визначається підвищеним інтересом науковців, оскільки трансформація української економіки створює умови для ґрунтовного вивчення методології обліку, контролю та управління товарними операціями.

Слід зазначити, що наразі немає чіткого визначення терміну, тому термін «товар» також розуміється по-різному. Наприклад, група вчених вважає, що товар – це робочий продукт, який має вартість і поширюється в суспільстві, бартер (продаж). Інша група фахівців визначає товар як матеріальний продукт, який купується або отримується юридичними чи фізичними особами і призначений для продажу. Також під поняттям «товарів» розуміється все, що може задовольнити конкретну потребу [33].

Дослідження показують, що термін «продукт» може мати широке та вузьке визначення. Сучасне визначення терміна «товар» вживається в економічному сенсі, а вузьке поняття стосується специфіки діяльності торгових компаній.

Товар – це широке поняття, яке охоплює ряд кількох властивостей, більшість із яких – споживчі властивості, тобто здатність продукту задовольняти потреби. На нашу думку, основним призначенням продукту є вирішення деяких проблем, які стоять перед споживачами.

Кожен товар необхідно розглядати на трьох рівнях (рис. 1.1).

Розглянемо деякі підходи вчених до трактування змісту дефініції «товар», це дасть змогу виділити основні сутнісні ознаки щодо визначення змісту поняття «товар» (табл. 1.1).

Проте слід зазначити, що більшість вчених вважає, що товари, призначені для перепродажу (продажу), зберігаються на підприємстві з метою отримання прибутку та задоволення потреб споживачів.

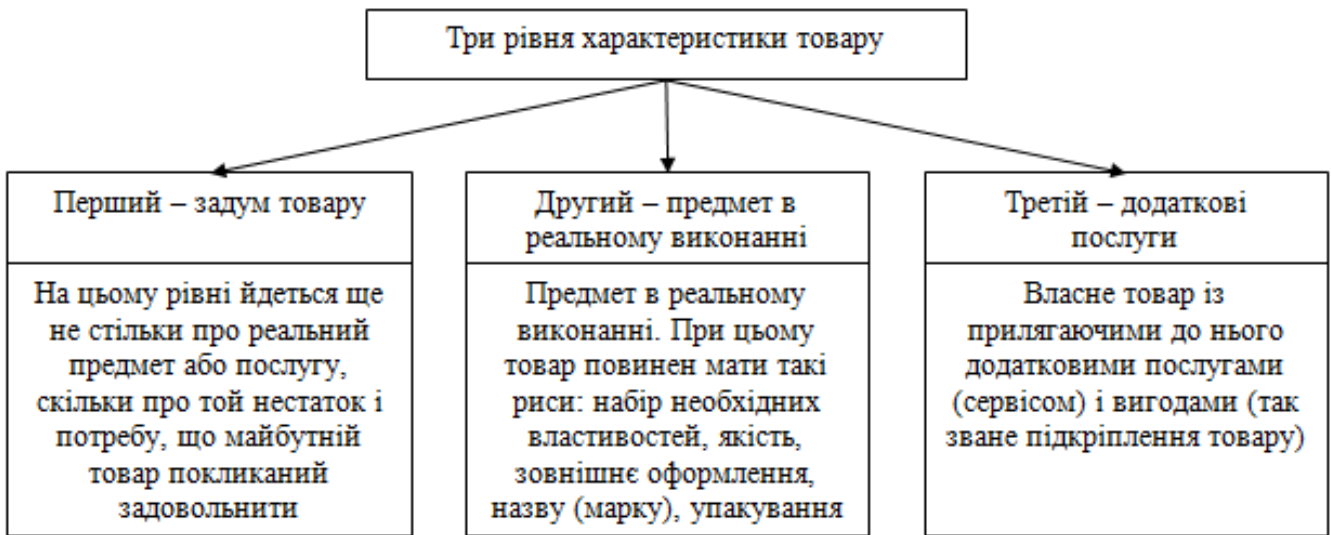


Рис. 1.1. Три рівня характеристики товару [33]

Таблиця 1.1

Підходи авторів до визначення змісту поняття «товар» [32]

№ з/п	Підхід	Автори
1	Матеріальний виріб, придбаний чи отриманий від юридичних чи фізичних осіб і призначений для продажу	А.М. Азріліян, О.С. Бакаєв, Ю.А. Василенко, Г.А. Вознюк, А.Г. Завгородній, М.С. Пушкар, Б.А. Райзберг, Т.С. Смовженко, В.В. Сопко, Н.В. Ткаченко, Н.В. Чебанова
2	Все те, що може задовольнити певну потребу	О.Б. Білий, В.Г. Герасимчук, Й.С. Завадський, Г.Н. Климко, Л.А. Мороз, В.П. Нестеренко, Г.В. Осовська, В.В. Прауде, О.О. Юшкевич
3	Матеріальна або нематеріальна власність, яка призначена для реалізації	Г. Аристронг, Ф.Ф. Бутинець, О.М. Діденко, О.Ф. Іткін, Ф. Котлер, М.М. Руженський, В.Г. Федоренко
4	Продукт праці, що реалізують на ринку, об'єкт купівлі-продажу	А.С. Гальчинський, П.С. Єщенко, А.А. Зайцев, М.А. Мочерний, Ю.Г. Ожегов, Ю.І. Палкін

Відповідно,, проаналізувавши науково-методичний підхід авторів, ми визначили низку важливих ознак терміна «товар», щоб забезпечити ґрунтовне розуміння значення цього терміна (рис. 1.2).

Категорії "товари" мають значну кількість значущих характеристик, які накопичилися у сприянні економічним процесам, які призвели до ускладнень у економічному змісті терміну " товари ".

За інформацією НП(С)БО 9 «Запаси», запаси товарів купуються (отримані) продукти у вигляді матеріальних цінностей та проводяться з компанією, щоб перепродати [15].

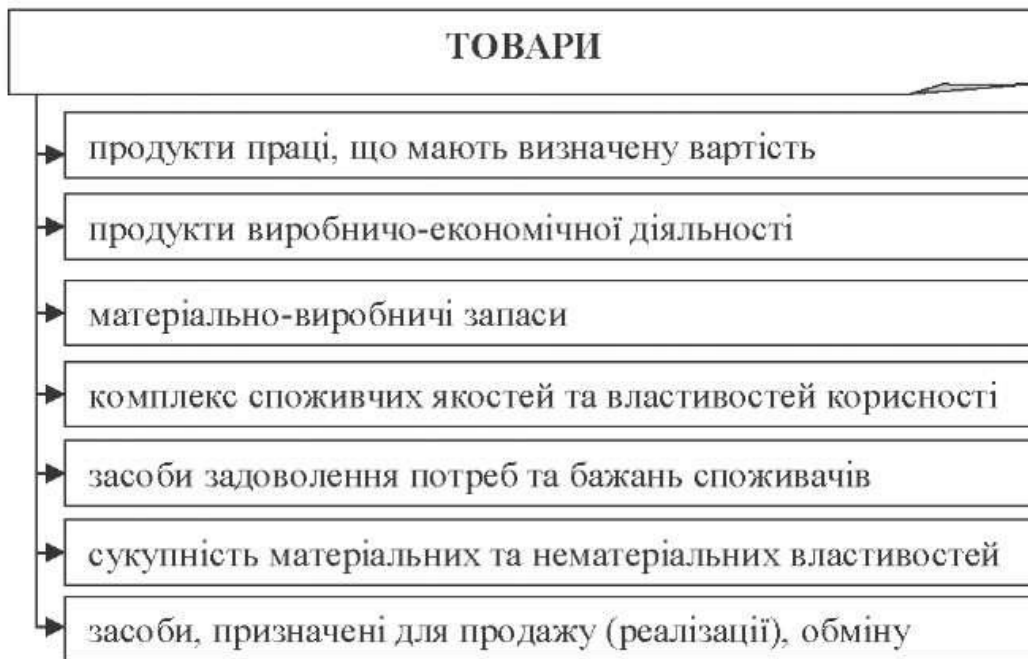


Рис. 1.2. Виокремлені сутнісні ознаки поняття «товари»

Є багато класифікацій товарів з певними ознаками, однак у таблиці 1.2 виділимо основні.

Таблиця 1.2

Класифікація товарів [33]

Класифікаційна ознака	Вид товарів
за характером попиту на товар	<ul style="list-style-type: none"> • повсякденного попиту; • попереднього попиту; • особливого попиту; • пасивного попиту;
за характером споживання товару	<ul style="list-style-type: none"> • товари індивідуального споживання; • товари виробничого споживання;
за тривалістю використання	<ul style="list-style-type: none"> • товари короткочасного користування; • товари тривалого користування.

Отже, під товаром доцільно зрозуміти матеріальну або нематеріальну нерухомість, що реалізується на ринку. Товар може виробляти продукти як фізичної, так і розумової роботи, результати послуг, здатність до роботи, земля, надрі - все, що має споживачі вартості і можуть обмінюватися на інший товар (гроші). У вузькому значенні товар – це продукт праці, виготовлений і призначений для обміну.

1.2. Організація обліку та контролю наявності та руху товарів

Добре організована система управління товарами є основою для аналітичного забезпечення прийняття рішень з метою збільшення їх значення та ефективності. Облік товарів у підприємствах є передумовою для підготовки інформації для управлінських рішень щодо доцільності підготовки необхідних запасів для забезпечення безперервного процесу продажу товарів покупцям та отримання прибутку [31].

Основними особливостями обліку в торгівлі є [24]:

- в торгівлі - надана послуга не має кількісних ознак;
- торгівля немає процедури виявлення фінансових витрат на виробництво результату, і тому прямі та непрямі (загальні) витрати враховуються для готової продукції та іншої характерної бухгалтерської роботи;
- бухгалтерський облік роздрібного товарообороту з огляду на велику номенклатуру товарів здійснюють лише у вартісному вираженні за цінами продажу. Облік кількісно-вартісний - ведуть за товарами, які потребують спеціального контролю;
- торгівля здійснюється груповим урегулюванням товарів відповідно до методу розрахунку відповідно до бухгалтерських документів та операційних даних;
- при роздрібній торгівлі окремо обліковують різницю між купівельною і продажною вартістю придбаних товарів для обчислення доходу і результатів діяльності;
- витрати, які виникають в торгівельних підприємств формують витрати обігу, що не включають до вартості товарів, а тим самим належать до витрат звітного періоду. Облік даних витрат ведуть на відповідних статтях адміністративних витрат, витрат на збут і фінансових витрат, а потім списують на фінансовий результат звітного періоду. Завдяки плану рахунків можна визначити прибуток чи збиток, облік товарів та їх реалізація, облік фінансових результатів. [24, с.24]

Державне регулювання в Україні бухгалтерського обліку та звітності регулюється з метою встановлення єдиних для всіх правил ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності. Ці правила є обов'язковими для всіх юридичних осіб (незалежно від організаційно-правової форми та власності). Це

повинно захистити інтереси всіх звітних користувачів, оскільки це легше у єдиній системі, ніж у багатьох різних системах. Держава залишає за собою право та зобов'язання покращити облік та звітність в Україні [26].

Точність відображення інформації про товарообіг у фінансовій звітності та доведення цієї інформації до зацікавлених користувачів залежить від рівня деталізації та точності обраних елементів облікової політики підприємства. На основі дослідження альтернатив та правових положень щодо обліку та контролю товарів, елементів принципів обліку стосовно їх методичних та організаційно-технічних елементів, що дозволило реалізувати принцип узгодженості компанії та побудувати факторну інформаційну модель методів обліку та оцінки за даним об'єктом для суб'єктів господарювання (рис. 1.3) [6]



Рис. 1.3. Інформаційна модель облікової політики щодо руху товарів [6]

Використання наведеної моделі допомагає оптимізувати процес облікового відображення та контролю руху товарів, що забезпечує реалізацію контрольної функції обліку щодо системи ефективного управління товарним асортиментом та в цілому підприємством в умовах дії чисельних факторів конкурентного середовища і якісних характеристик звітності [6].

Найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є безпосереднє контролювання за всіма економічними подіями, проведеними в підприємстві. Для забезпечення цього спостереження відповідні документи будуть оформлені для кожної господарської операції.

Для документального руху товарів на підприємстві оптової торгівлі використовують наступні первинні документи:

1) при придбанні товарів на умовах розрахунку та обміну: накладна, товаротранспортна накладна, довіреність, доручення, рахунок фактура, податкова накладна, сертифікат якості;

2) безкоштовне отримання: накладна, товаротранспортна накладна, сертифікат якості;

3) надходження товарів як внесок до статутного капіталу: заява особи яка вносить ці товари, накладна, податкова накладна, сертифікат якості;

4) оприбуткування лишків: акт інвентаризації [26].

Проблеми системи контролю товарів вивчаються вченими на рівні виявлення основних завдань даної системи контролю, встановлення об'єктів контролю товарів, розробки організаційного та методичного забезпечення системи контролю на підприємствах торгівлі, виявлення особливостей при веденні бухгалтерського обліку в системі контролю підприємства [31].

1.3. Характеристика та аналіз господарської діяльності торговельних підприємств

Торгівля як елемент економічної системи створює робочі місця та задовольняє потреби населення в різноманітних товарах, сталому споживанні та виробництві, сприяє економічній ефективності між галузями економіки, визначає стабільність

грошового обігу та займає лідируючі позиції у державному бюджеті.

Оптова торгівля є стратегічною сферою діяльності, оскільки може відігравати важливу роль у розвитку внутрішнього виробництва, внутрішньої та зовнішньої торгівлі з метою кращого задоволення потреб споживачів та позитивного впливу на розвиток країни в цілому (соціально-економічний) [1, с. 7].

Метою оптової мережі є посередництво у зростаючому обміні товарами та грошима між виробництвом і споживанням, між окремими галузями економіки, між українськими регіонами та іншими країнами, забезпечити необхідний темп і пропорцію відтворювального процесу, а також збалансувати та забезпечити сукупний споживчий попит. Тому все більш актуальною стає проблема створення ІТ-системи підтримки управління якістю, яка дає змогу всім адміністративним підрозділам отримувати актуальні та об'єктивні дані в режимі реального часу у всіх напрямках реалізації товарів. Ключову роль у вирішенні цієї проблеми відіграє вдосконалення теоретичних, організаційних, методичних та прикладних аспектів обліку реалізації товарів у оптовій торгівлі.

Для успішного функціонування торгової компанії необхідний ретельний аналіз її діяльності у зв'язку зі зміною ринкового середовища. Це зробить компанію прибутковою та конкурентоспроможною в довгостроковій перспективі, забезпечить її розвиток та передбачить майбутнє.

Здійснено детальний аналіз діяльності суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» щодо їх кількості з поділом на фізичних осіб-підприємців та підприємств у 2010-2020 рокам (рис. 1.4).

Дані рис. 1.4. щодо кількості суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2010-2020 рокам свідчать, що кількість суб'єктів господарювання у 2010 році становила 508 одиниць, що порівняно з 2020 роком (532 од.), більше на 24 одиниці.

У 2020 році порівняно 2010 роком кількість зайнятих працівників у підприємствах досліджуваного виду діяльності зменшився на 1630 осіб (рис. 1.5).

Кількість зайнятих працівників у фізичних осіб-підприємців теж зменшилась протягом 2020-2010 років на 3712 осіб.

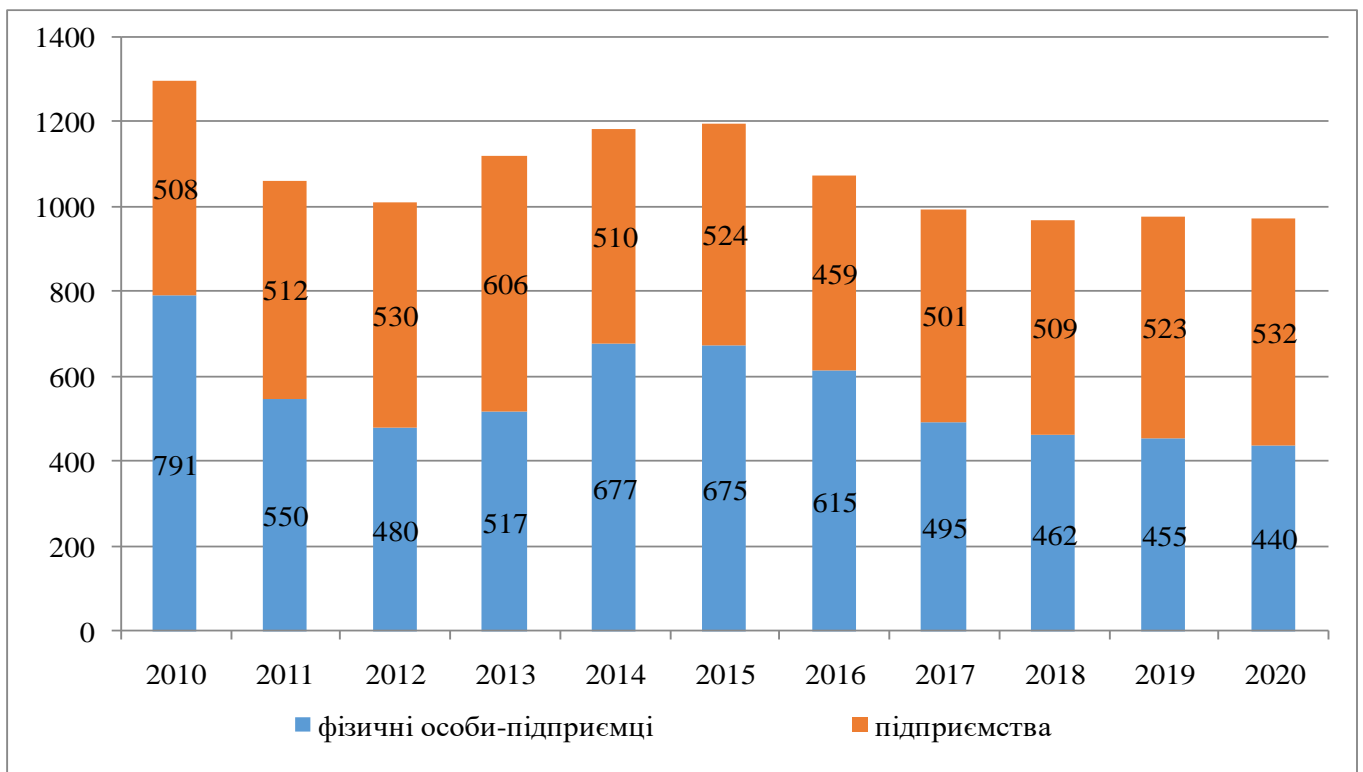


Рис. 1.4. Кількість суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2010-2020 рокам (тис.грн.)

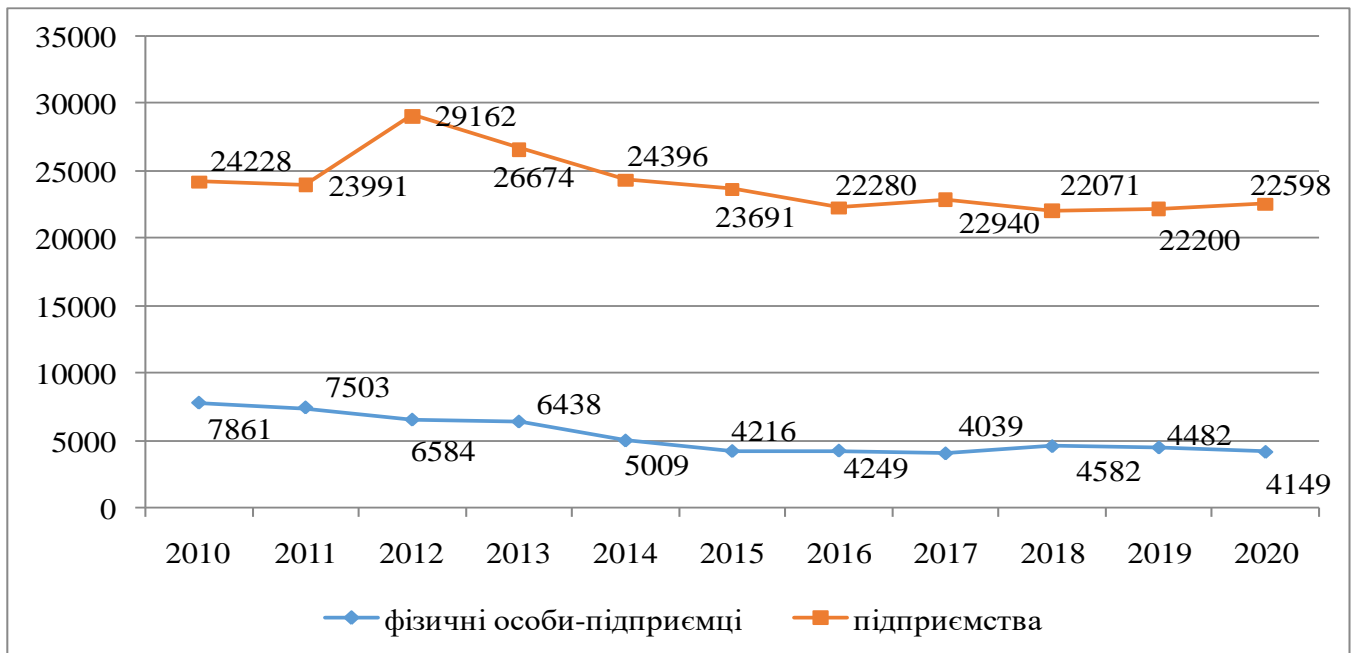


Рис. 1.5. Динаміка зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2010-2020 рокам (осіб)

При кількості зайнятих працівників у суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2020 році – 22598

особами було вироблено продукції на 17174,1 млн.грн. (рис. 1.6) та реалізовано на 63543,9 млн.грн. (рис.1.7).

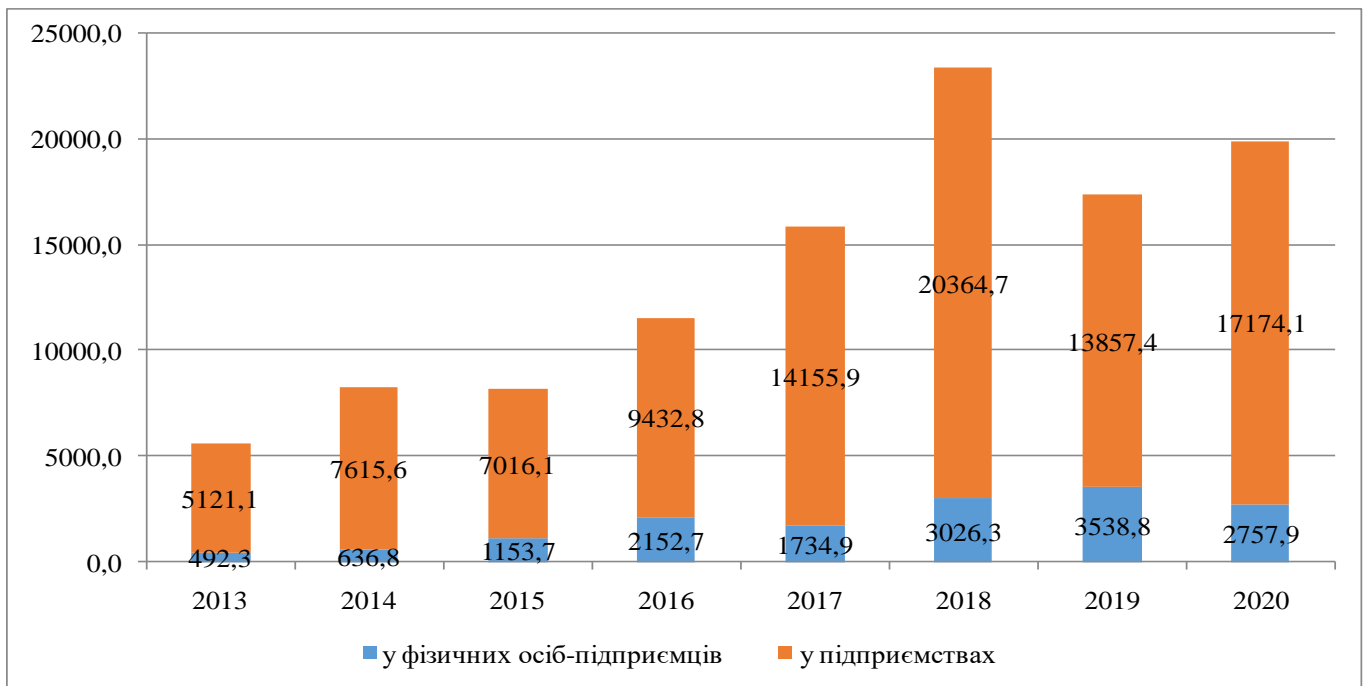


Рис. 1.6. Динаміка обсягу виробленої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2013-2020 рокам (млн.грн.)

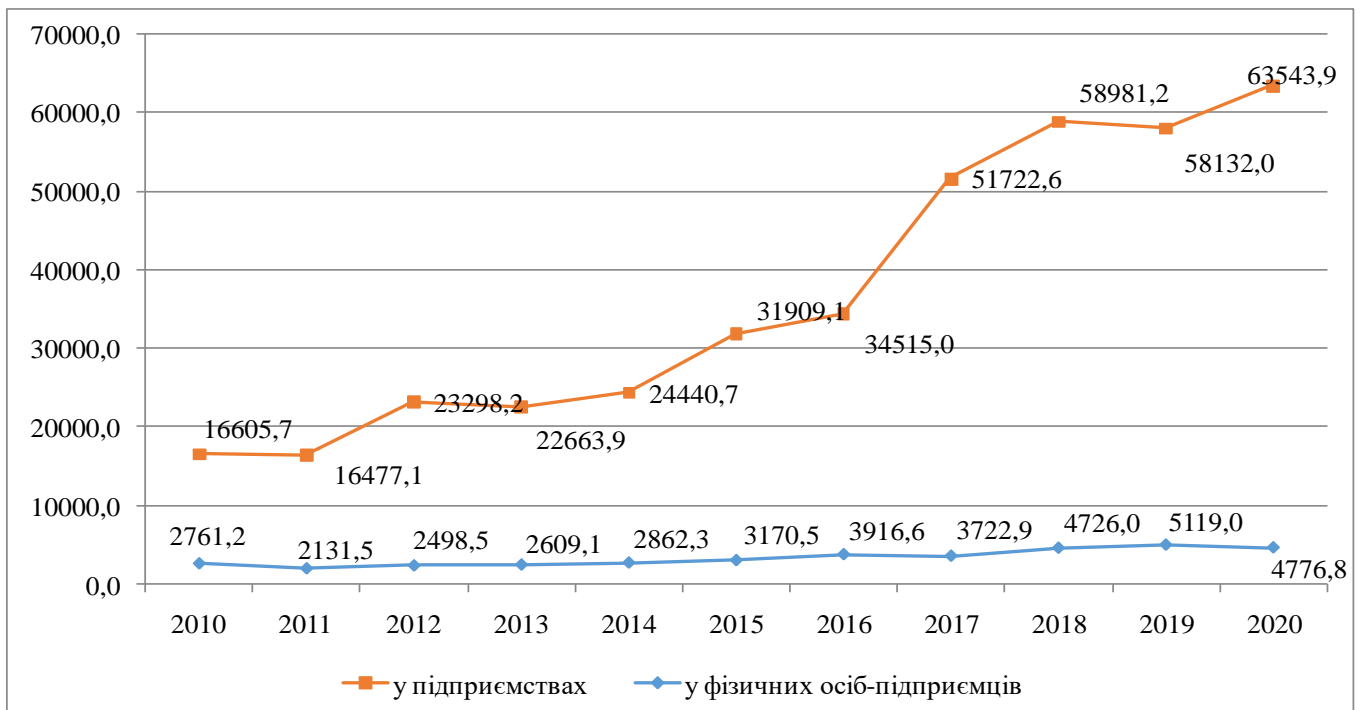


Рис. 1.7. Динаміка обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» у 2010-2020 рокам (млн.грн.)

Як видно, з рис. 1.6 та 1.7, що суб'єкти господарювання за видом економічної діяльності 46.34 «Оптова торгівля напоями» реалізували більше товарів протягом 2020 року чим виробили, а саме виробили на 17174,1 млн.грн., а реалізували на 63543,9 млн.грн., що є позитивним у діяльності «Оптова торгівля напоями».

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК І КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ТОВАРІВ

2.1. Завдання і роль системи обліку і контролю наявності та руху товарів

В умовах гострої конкуренції як виробники, так і підприємства повинні постійно дбати про ефективну організацію товарного потоку для задоволення постійно зростаючого попиту споживачів на різноманітні товари та послуги. Своєчасний і безперебійний потік товарів від виробника до споживача в необхідному обсязі, широкий асортимент, висока якість, з мінімальними затратами праці, матеріальних ресурсів і часу дає підприємствам значні конкурентні переваги та оптимізує витрати, які є запорукою прибутковості. У підприємствах прибуток залежить від асортименту товарів, продаж яких приносить дохід, зменшений на собівартість реалізованих товарів [10].

Можливість максимізації прибутку забезпечує ефективність управління економічними ресурсами. На ринку жорсткої конкуренції галузеві організації повинні вміло управляти сировинними ресурсами та обґрунтовувати правильність управлінських рішень, які можуть бути прийняті лише на основі інформації, що формується в бухгалтерському обліку. Для цього необхідний якісний новий підхід до надання повної, надійної та актуальної інформації з управління бізнесом, щоб ефективно керувати потоком товарів під час їх прийняття, розміщення та видалення. Тому бухгалтерський облік як основне джерело економічної інформації про товарообіг для адміністративних цілей потребує вдосконалення його методологічних аспектів [10].

Основним завданням обліку товарів на підприємствах є контроль за виконанням договірних поставок товарів постачальниками, реалізацією товарів покупцям та контроль запасів. Договір купівлі-продажу зазвичай укладається між продавцем і покупцем.

Облік надходження товарів у торгових підприємствах слід розділити на 4 рівні:

- планування попиту на продукцію;
- придбання продукції;
- надходження товару;
- розрахунки з постачальниками.

Метод планування попиту є оптимальним методом виставлення рахунків, оскільки можемо контролювати весь процес від замовлення до придбання товарів, автоматично створювати замовлення постачальникам на основі плану попиту, контролювати й аналізувати замовлення [2, с. 198].

Для посилення ролі компаній на споживчому ринку необхідно значно розширити спектр їх послуг щодо партнерів та знизити їх витрати. Однак перед розробкою спектру послуг і впровадженням нових видів необхідно проаналізувати ефективність продажів і попит на послуги, які компанія вже надає своїм партнерам. Для цього необхідно розрахувати наступні показники:

- коефіцієнт ефективності оборотних коштів, що визначає відношення виручки, включаючи продажі послуг, до загальних витрат, пов'язаних з процесом продажу;
- порівняльний коефіцієнт часток у реалізації товарів і послуг;
- визначення ефективності послуг, яка характеризується питомою вагою доходу від їх реалізації в загальному валовому доході підприємства або таким показником, як відношення доходу від послуг до вартості їх надання [10].

Процес організації внутрішнього контролю компанії вимагає збалансованого та наукового підходу. З цією метою була створена внутрішня система управління, яка повинна забезпечити виконання таких завдань [19, с. 161]:

- забезпечення необхідності отримання високоякісної інформації про стан економічних процесів, що відбуваються в компанії;
- забезпечення збереження активів компанії, ефективного та цільового характеру його використання;
- забезпечення надійності бухгалтерської інформації та обліку підприємства;
- забезпечення дотримання законності в діяльності підрозділів підприємства та виконання ними наказів і розпоряджень, виданих адміністрацією підприємства.

Ці завдання підходять для використання, але додамо, ще елементи системи контролю товарів:

- перевірка процедур управління відповідно до товарів в місцях їх зберігання та продажу;
- вивчення точності та своєчасної реєстрації всіх основних документів на кожному етапі просування товарів;

- перевірка за подальшим станом тих товарних запасів, які були виявлені в надлишковій кількості;
- моніторинг усіх розрахункових операцій з існуючими підрядниками компанії;
- виявлення та ідентифікація ризикових ситуацій у процесі управління та використання товарних запасів;
- визначення бізнес-процесу, в якому ризик помилок або порушення інформації на сировинні акції велика.
- здійснення постійного моніторингу тих операцій та працівників, де існує стійка тенденція до повторення не/ правомірних діянь із підконтрольними об'єктами (товарними запасами);
- вивчення ретроспективного та перспективного каталізатора виникнення ризику;
- моделювання ситуацій для використання наслідків (позитивний / негативний) прояву ризику для подальшого процесу управління товарами та бізнес-підрозділу;
- визначення (за можливості) у вираженні грошового впливу факторів ризику на комерційну діяльність системи споживчої співпраці [28].

2.2. Облік наявності та руху товарів

Облік в торговельних підприємствах завжди мав свої особливості в порівнянні з іншим бухгалтерським обліком. Облік товарів та їх рух є основною сферою бухгалтерського обліку торговельного підприємства, яка полягає у визначенні та контролі точності та об'єктивності основного показника підприємства – доходу від реалізації товарів як джерела покриття витрат та створення прибутку [32].

Основою ведення обліку є первинні документи. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» відомості про господарську операцію є первинними документами. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку під первинним документом розуміє

письмовий або електронний документ, що містить відомості про господарські операції, у тому числі розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх здійснення (п. 2.1) [23; 18].

Метою складання первинних документів є фіксація фактів господарської операції [18].

Обов'язкова інформація в первинному документі включає [18; 23]:

- назва документа (форма);
- дата створення;
- назва компанії, для якої створено документ;
- зміст і обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за проведення господарської операції та регулярність її структури;
- особистий підпис або інші дані, що ідентифікують особу, яка брала участь в операції.

Додатковими можуть бути реквізити: ідентифікаційний код підприємства, установи з державного реєстру; номер документа; підстава угоди; дані про документ, що посвідчує особу одержувача тощо [18].

Документальне оформлення передачі товару покупцеві починається з оформлення товарно-транспортної накладної (ТТН). Крім того, ведення обліку щодо оформлення продажу товарів на складах залежить від способу оплати придбаного товару між покупцем і продавцем. У разі розрахунку готівкою виручка зараховується за прибутковим касовим ордером. У разі безготівкових розрахунків покупець розраховується за отриманий товар на підставі відповідних квитанцій із заповненою розрахунковою квитанцією. Надходження покупцем грошей на поточний рахунок підтверджується випискою з банку. Ціна продажу товару складається з вартості товару плюс торгова націнка [18].

Товар, що супроводжує документи, отриманий від постачальника після перевірки відповідності умовам поставки за описом товару, вагою чи кількістю, асортиментом, ціною, якістю, знижками, транспортними витратами записують у Книгу реєстрації рахунків постачальників, де здійснюється контроль за терміном

доставки [25].

Неналежне інформаційне забезпечення щодо всіх можливих напрямів руху виготовлених та покупних товарів призводить до прийняття неефективних управлінських рішень, розбалансованості діяльності та погіршення її показників. Для подолання такого стану окреслено господарські операції, пов'язані з рухом товарів, інформацію за якими повинна надавати система бухгалтерського обліку (рис. 2.1) [6].

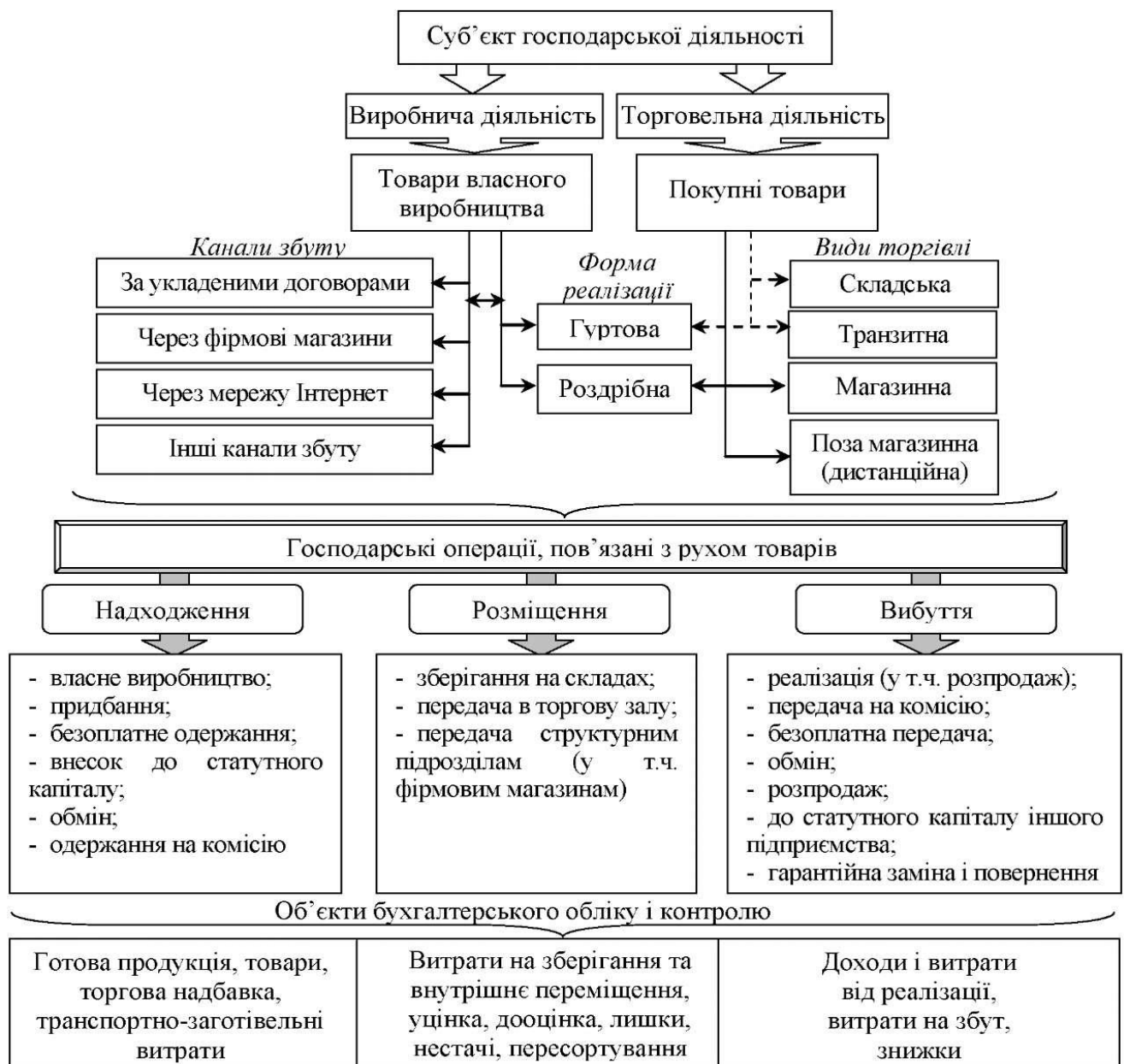


Рис. 2.1. Господарські операції, пов'язані з рухом товарів [6]

Виділені напрями руху товарів та господарські операції, які виникають у їх процесі, дозволили уточнити склад об'єктів бухгалтерського обліку та контролю для подальшого удосконалення їх організаційно-методичного забезпечення.

В торговельних підприємствах України облік товарів, а також тари ведеться на рахунку 28 «Товари». На цьому рахунку збирається інформація про рух товарно-матеріальних цінностей, придбаних для продажу без переробки та одержання нового продукту за первісною вартістю, або за цінами реалізації. За дебетом даного рахунку формуються дані про збільшення вартості придбаних (отриманих) товарів, а за кредитом — зменшення вартості реалізованих (вибулих) товарів. Рахунок 28 використовують в більшості збутові, заготівельні або торговельні підприємства й організації і крім того підприємства громадського харчування [7].

Товар формується на рахунку за роздрібними цінами, в оптово-збутових організаціях за закупівельними або відпускними цінами. Отже, з розпорядчого документа керівника має бути зрозуміло, за якими цінами товари виставляються у звітному році. Коли товари виставляються за роздрібною ціною, різниця між їх вартістю за ціною купівлі та ціни продажу. Першою характеристикою бухгалтерського обліку в торгівлі є те, що рахунок 28 використовуються як основний рахунок для ведення бухгалтерського обліку [7].

Рахунок 28 «Товари» має такі субрахунки [7]:

281 «Товари на складі» - використовується при перебуванні на оптових та розподільних базах для обліку руху та наявності товарних-запасів;

282 «Товари в торгівлі» - використовується при перебуванні на підприємствах роздрібною торгівлі для обліку руху та наявності товарів;

283 «Товари на комісії» - використовується при переданні товарів на комісію відповідно до договорів та інших цивільно-правових договорів, які не передбачають перехід права власності на цей товар до їх продажу;

284 «Тара під товарами» - використовується для ведення обліку наявності й руху тари під товарами й порожньої тари.

285 «Торгова націнка» - використовується підприємствами роздрібною торгівлі при веденні обліку товарів за цінами продажу відображають торгові націнки: на

товари, тобто відображається різниця між купівельного та продажною (роздрібною) вартістю товарів.

286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» - використовується для ведення обліку наявності та руху необоротних активів, а також груп вибуття, які визнаються утримуваними для продажу відповідно до НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» [7].

Щодо аналітичного обліку товарів, то він ведеться за найменуванням (номенклатурою) товарів або за їх однорідною групою. При журнальній формі - аналітичний облік ведеться в Журналі 5-а розділ 4, за при спрощеній формі - у Відомості 2-м [18].

При складанні звітності формується інформація по згорнутому сальдо за всіма субрахунками до рахунку 28 «Товари», а за спрощеним Планом рахунків облік ведеться на рахунку 26 «Готова продукція» [7].

Із наведеного видно, що обліковуються товари, які виготовлені на підприємстві як власна продукція і передана на склад для подальшої реалізації, або товари на підприємствах торгівлі, що ними придбані для продажу (а точніше перепродажу). Цінні папери та деривативи до товарів на складах не належать.

У класі 7 «Доходи і результати діяльності» виділяються субрахунки: дохід від реалізації готової продукції; дохід від реалізації товарів; дохід від реалізації робіт і послуг. Але реалізація готової продукції належить до товарно-грошового обміну, тому назва субрахунку не відповідає загальному визначенню товару. Отже, мають місце розходження між теоретичними визначеннями товарів і їх бухгалтерським обліком [7].

Заслуговує на увагу, ще одна особливість щодо обліку торгівлі, а саме, вся інформація про витрати формується на двох рахунках — 92 «Адміністративні витрати» та 93 «Витрати на збут» [20].

Відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності обумовили необхідність удосконалення методичного підходу до обліку руху товарів (табл. 2.1) [6].

Таблиця 2.1

Методичний підхід до облікового відображення операцій з руху товарів [6]

Етапи та елементи методу бухгалтерського обліку	Рух товарів	
	власного виробництва	покупних (отриманих)
1	2	3
Спостереження (документування та інвентаризація)	Розроблено бланки форм первинної документації щодо руху товарів (Розрахунок торгової надбавки, Реєстр повернених товарів, Відомість обліку товарів у фірмовому магазині, Відомість обліку руху товарів транзитом, Відомість уцінки товарів, Відомість наданих знижок, Відомість обліку реалізації товарів через мережу Інтернет, Звіт комісіонера), а також алгоритм облікового відображення результатів проведеної інвентаризації	
Вимірювання (оцінка і калькулювання)	Удосконалено порядок використання підходів та методів оцінки товарів в частині визначення первісної вартості, порядку розподілу ТЗВ, формування торгової надбавки, оцінки виявлених лишків і недостач, надання знижок та повернення товарів	
Реєстрація (рахунки і подвійний запис)	Удосконалено систему балансових та позабалансових рахунків бухгалтерського обліку в частині розробки аналітичних рахунків, а також визначено порядок їх використання	
	26.1 "Продукція на складі", 26.2 "Продукція, передана у фірмовий магазин" (26.2.1 "Собівартість товарів власного виробництва",	282.1 "Магазинна торгівля" (282.1.1 "Спеціалізовані магазини", 282.1.2 "Неспеціалізовані магазини"),
	26.2.2 "Торгова надбавка на товари власного виробництва"), 26.3 "Відвантажена продукція", 26.4 "Власна продукція, передана за договором комісії", 901.1 / 701.1 "Собівартість / Доходи від реалізації продукції за договором купівлі-продажу", 901.2 / 701.2 "Собівартість / Доходи від реалізації продукції через фірмовий магазин", 901.3 / 701.3 "Собівартість / Доходи від реалізації продукції за договором комісії", 901.4 / 701.4 "Собівартість / Доходи від реалізації продукції через мережу Інтернет"	282.2 "Поза магазинна торгівля"); 287 "Відвантажені товари"; 902.1 / 702.1 "Собівартість / Доходи від реалізації товарів оптом" (аналітичні розрізи: 1) за договорами купівлі-продажу, транзитом, через мережу Інтернет, за договором комісії, інші канали збуту; 2) за товарним асортиментом); 902.2 / 702.2 "Собівартість / Доходи від реалізації товарів в роздріб" (аналітичні розрізи: 1) магазинна торгівля, поза магазинна торгівля (через мережу Інтернет, за договором комісії, інші канали збуту); 2) за товарним асортиментом)
	93.1 "Витрати на збут за договорами купівлі-продажу", 93.2 "Витрати на збут через фірмові магазини", 93.3 "Витрати, пов'язані з укладанням договору комісії", 93.4 "Витрати на збут через мережу Інтернет", 93.5 "Витрати на збут транзитом", 946.2 (947.2) "Фірмова торгівля" (аналітичні розрізи: готова продукція, товари)	

Продовження табл. 2.1

1	2	3
Узагальнення (баланс та звітність)	Розроблено форми внутрішньої звітності щодо руху товарів: Звіт про рух товарів (ВТЗ-1), Звіт про реалізовані товари за каналами збуту (ВТЗ-2), Звіт про реалізацію за товарним асортиментом (ВТЗ-3), Звіт про фактичні втрати товарів (ВТЗ-4), Звіт про діяльність фірмових магазинів (ВТЗ-5), Звіт про отримані та надані знижки (ВТЗ-6)	

Запропонований підхід базується на розвитку елементів методу бухгалтерського обліку і дозволяє відображати операції з руху товарів, як власного виробництва, так і покупних, з урахуванням основних форм та каналів їх збуту, що сприяє підвищенню інформаційної місткості облікової інформації про рух товарів та послідовність її обробки для прийняття управлінських рішень щодо ефективності здійснення виробничої та торговельної діяльності.

В умовах широкого поширення Інтернет-торгівлі, телевізійної торгівлі, торгівлі за зразками та каталогами тощо, які передбачають перехід власності на товари (як власного виробництва, так і покупні) лише після їх оплати, а також при виконанні положень договорів цивільно-правового характеру, які містять ті ж самі умови переходу прав власності, актуалізується питання їх належного облікового забезпечення.

Тому, запропоновано відповідні субрахунки до рахунків 26 "Готова продукція", 28 "Товари" і 02 "Активи на відповідальному зберіганні" та уточнення назви останнього рахунку: 26.3 "Відвантажена продукція", 28.7 "Відвантажені товари", 02 "Активи без права володіння" (024 "Товари без права володіння": 024.1 "Товари, прийняті на комісію" (024.1.1 "Отримання товарів", 024.1.2 "Реалізація товарів", 024.1.3 "Уцінка товарів", 024.1.4 "Повернення товарів (зняття з комісії)"); 024.2 "Товари без тимчасового права володіння"; 024.3 "Товари, реалізовані транзитом"), що служить повноті та достовірності облікового відображення операцій з придбання та реалізації товарів у цілях контролю їх використання і збереження [6].

У фінансовій звітності рух товарів прослідковується у формах: № 1 "Баланс" ("Звіт про фінансовий стан"), № 2 "Звіт про фінансові результати" ("Звіт про сукупний дохід"), № 3 "Звіт про рух грошових коштів", № 4 "Звіт про власний

капітал", № 5 "Примітки до річної фінансової звітності", № 6 Додаток до Приміток до річної фінансової звітності "Інформація за сегментами" [18].

Таким чином, для забезпечення раціональної організації обліку товарів необхідно:

- створити прозору систему документообігу та суворого порядку обліку операцій, пов'язаних з рухом майна;
- проводити інвентаризації та вибіркові перевірки наявності та руху товарів у визначеному порядку;
- своєчасно відображати результати інвентаризацій та перевірок наявності та руху товарів у бухгалтерському обліку;
- дотримуватися правил і норм організації зберігання товарно-матеріальних цінностей;
- використовувати засоби механізації та автоматизації бухгалтерської та ІТ-роботи за допомогою програм, які використовуються при складському обліку.

2.3. Система та інструменти контролю наявності та руху товарів

Теоретичні дослідження економічних джерел інформації та практичного матеріалу дозволяють зробити висновок про те, що контроль за рухом товарів і законністю функціонування приймальних і збутових товарів відіграє важливу роль у досягненні стратегічних та оперативних цілей щодо підвищення платоспроможності та ефективності управління підприємством.

Використання підприємством диверсифікованого методу торгівлі призводить до додаткової необхідності контролю за товарними операціями, що також висуває нові вимоги до організації внутрішнього контролю цих операцій. Однак слід пам'ятати, що організація внутрішнього контролю для кожного підприємства різна, оскільки залежить від специфіки його діяльності. Тому необхідно сформулювати низку факторів, які підкреслюють особливості діяльності торговельних підприємств та впливають на специфіку організації внутрішнього контролю товарних потоків.

Факторами, що впливають на організацію внутрішнього контролю за рухом товарів, є, зокрема:

- характеристика виду діяльності (одночасна виробнича, торговельна та інша діяльність);
- організаційна структура підприємства;
- фінансові можливості для організації перевірок;
- наявність окремої служби внутрішнього контролю;
- використання різноманітних каналів збуту власної продукції та товарів;
- наявність товарів, на які немає права володіння тощо [33].

Сфера діяльності та організаційна структура компанії мають безпосередній вплив на визначення процедур контролю в частині їх організації та реалізації. Залежно від розміру компанії та сфери її діяльності важливо буде визначити форму контролю та безпосередньо виділити групу людей, до функціональних обов'язків яких входить безпосередній контроль.

Варто зазначити, що кожен підрозділ самостійно організовує систему контролю з метою прийняття ефективних управлінських рішень та перевірки їх виконання в майбутньому. При розробці системи внутрішнього контролю важливо забезпечити дотримання таких критеріїв:

- надійність;
- відповідність розміру та складності підприємства;
- регулювання внутрішнього контролю та його залежність від принципів, розроблених керівництвом;
- обов'язки органів внутрішнього контролю у сфері інформаційної безпеки та захисту інформації [33].

Пропонується розглядати організацію процесу контролю операцій, пов'язаних з рухом товарів, у контексті таких етапів: організаційно-підготовчого, методичного, підсумкового та узагальнюючого, які дозволяють виявити взаємозв'язки між компонентами контролю (рис. 2.2).

На нашу думку, головними завданнями перевірки операцій з руху товарів є такі:

- визначення рентабельності та законності закупівлі товарів керівництвом компанії;

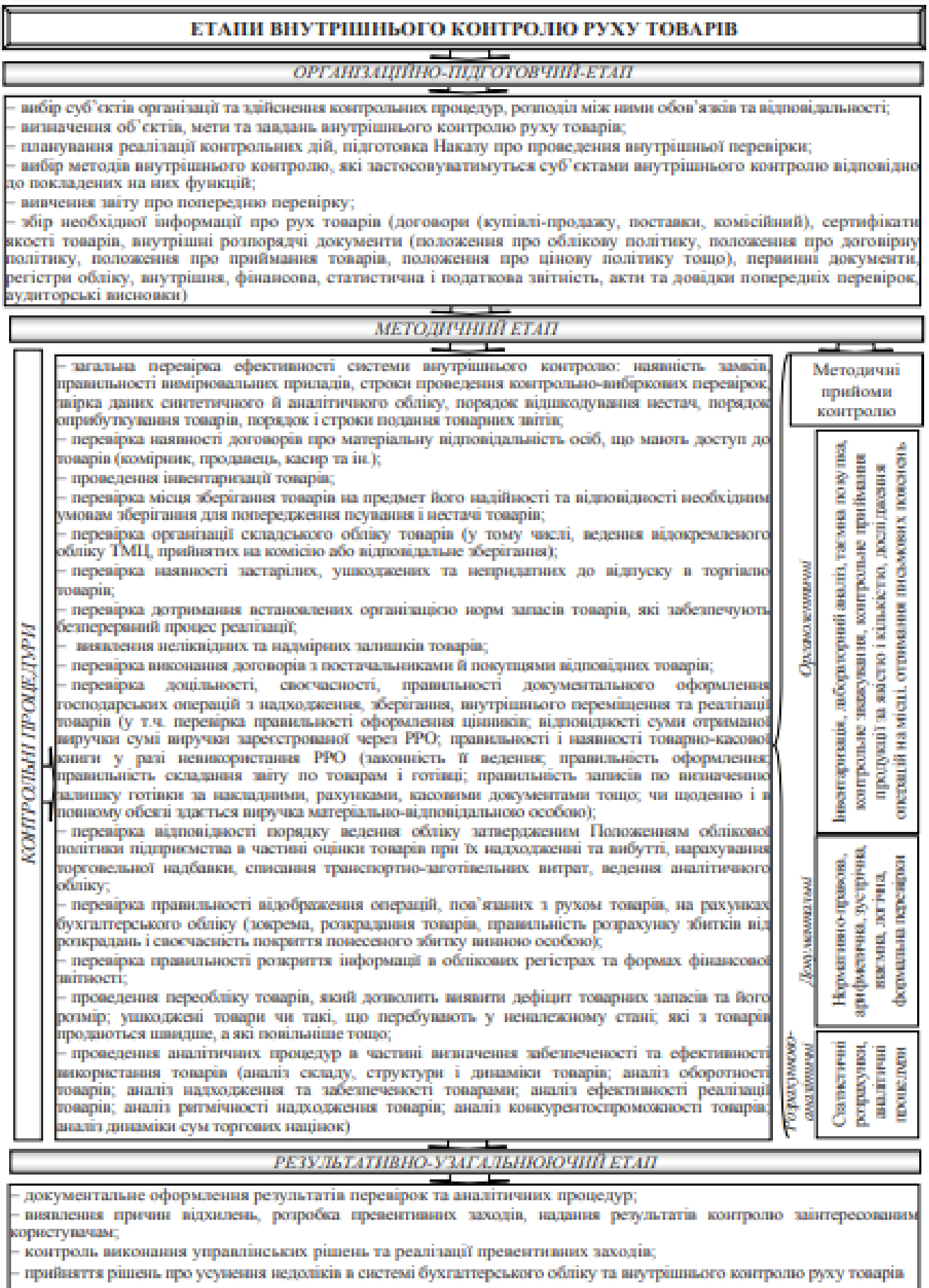


Рис. 2.2. Процес здійснення внутрішнього контролю руху товарів

- визначення правильності віднесення витрат до витрат на придбання отриманих товарів;
- визначення ефективності роботи складського господарства, стану збереження товару;
- встановлення регулярності організації обліку купівлі-продажу запасів;
- встановлення законності операцій з поставками;
- оцінка системи внутрішнього контролю надходження, наявності та руху запасів;
- встановлення правильності синтетичної та аналітичної обробки товарних операцій;
- дотримання податкового законодавства компанії щодо операцій з товарами;
- оцінка повноти та правильності ілюстрації господарських процесів із запасами в бухгалтерському обліку та звітності.

Послідовність проведення етапів контролю здебільшого залежить від поставлених завдань перед підприємством. Проте, доцільно скласти схему контролю, яка має передбачати такі складові: перевірка дотримання договірної і платіжної дисципліни; оцінка стану й ефективності інвентаризаційної роботи на підприємстві; перевірка правильності складання первинних бухгалтерських документів за напрямами надходження та вибуття товарних запасів; встановлення правильності заповнення регістрів синтетичного обліку; визначення правильності складання бухгалтерських записів з відображення надходження і руху товарів; перевірка правильності записів у формах фінансової звітності підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі обґрунтовано систему обліку та контролю наявності та руху товарів, що дає можливість зробити наступні висновки:

1. Огляд авторських підходів до тлумачення сутності поняття «товари» дав змогу сформулювати низку важливих ознак цієї категорії. У нормативних документах товари розглядаються як частина товарних запасів, що призводить до неповного і непослідовного розуміння цього терміна. Таким чином, результати дослідження пропонують підхід до визначення терміна «товари» як облікової категорії, що дає змогу своєчасно та повно збирати інформацію про управління товарами на підприємстві та передавати її керівництву підрозділу в порядку альтернативи та приймати оперативні рішення.

2. Облік надходження товарів у торгових підприємствах слід розділити на чотири рівні: планування попиту на продукцію; придбання продукції; надходження товару; розрахунки з постачальниками.

3. Бухгалтерський облік характеризується постійним і безперервним моніторингом всіх господарських операцій, що здійснюються на підприємстві. Для забезпечення такого спостереження кожна господарська операція документується. В даний час для обліку товарів підприємства використовують стандартні базові форми документів. Існуючі документи первинного обліку товарів дають можливість повного моніторингу руху товарів як на підприємстві, так і на окремих складах, магазинах, філіях, з метою контролю доцільності та законності операцій, пов'язаних з рухом товарів.

4. Для забезпечення раціональної організації обліку товарів необхідно: створити прозору систему документообігу та суворого порядку обліку операцій, пов'язаних з рухом майна; проводити інвентаризації та вибіркові перевірки наявності та руху товарів у визначеному порядку; своєчасно відображати результати інвентаризацій та перевірок наявності та руху товарів у бухгалтерському обліку; дотримуватися правил і норм організації зберігання товарно-матеріальних цінностей; використовувати засоби механізації та автоматизації бухгалтерської та ІТ-роботи за допомогою програм, які використовуються при складському обліку

5. Факторами, що впливають на організацію внутрішнього контролю за рухом товарів, є такі: характеристика виду діяльності (одночасна виробнича, торговельна та інша діяльність); організаційна структура підприємства; фінансові можливості для організації перевірок; наявність окремої служби внутрішнього контролю; використання різноманітних каналів збуту власної продукції та товарів; наявність товарів, на які немає права володіння тощо.

6. Підвищення ефективності процесу обліку товарів на підприємстві дозволить упорядкувати базову документацію, запровадити єдині типові форми, підвищити рівень автоматизації бухгалтерської та ІТ-роботи, забезпечити суворий порядок приймання, зберігання та реалізації товарно-матеріальних цінностей. Шляхами покращення використання складських приміщень у торговельних підприємствах: рівномірне їх надходження; формування товарів у межах мінімуму, який можна дозволити; недопущення придбання товарів, які є неліквідними; реалізація товарів, які є в надлишку на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурлан С.А., Панченко І.М. Облікове забезпечення управління товарними запасами на підприємствах оптової торгівлі. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7422> (дата звернення: 25.11.2021)
2. Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 392 с.
3. Гужавіна І. В. Особливості обліку запасів на торговельних підприємствах. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_42 (дата звернення: 25.11.2021)
4. Демченко Т. А. Чвортко Л.А. Проблеми обліку виробничих запасів та напрями його вдосконалення на підприємстві. *Економічні горизонти*. 2017. № 1(2). С. 48–56.
5. Дожланський А. М. Економічна сутність товарних запасів у оптовій торгівлі. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.4. С. 163-169. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnltu_2013_23.4_28. (дата звернення: 25.11.2021)
6. Дроздова О.Г. Бухгалтерський облік і контроль руху товарів: організація і методика. Автореф. на здоб. наук. ступ. к.е.н. за спец. 08.00.09 - бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Житомир, 2013. 21 с
7. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 №29 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z089399> (дата звернення: 25.11.2021)
8. Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 3-торг «Звіт про продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства». Наказ державного комітету статистики України № 209 від 26.07.2005 р.
9. Квач Я.П., Дроздова О.І. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2015. Вип. 2. С. 135–143
10. Колумбет О. П., Малиневська Д. П. Особливості обліку руху товарів на

підприємствах оптової торгівлі. *Науковий журнал «Молодий вчений»*. №1 (53). 2018. С. 905-908.

11. Кравченко М.С. Аналіз сучасного стану розвитку торгівельної галузі України. *Вісник приазовського технічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 31. с. 139-145.

12. Куцик П. О., Медвідь Л. Г., Шевчук В. О., Харинович-Яворська Д. О. Діяльність торговельних підприємств у конкурентному середовищі: контрольно-аналітичне забезпечення системи управління: монографія. Чернівці: Технодрук, 2015. 370 с.

13. Маринченко В. М. Особливості процесу організації обліку товарів на підприємствах України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 12 (22), 2 т. С. 96-100.

14. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (IAS та IFRS). URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti>. (дата звернення: 25.11.2021)

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. Наказом Міністерства фінансів України № 246 від 20.10.99р. URL: <http://www.zakon.gov.ua>. (дата звернення: 27.11.2021)

16. Новодворська В.В. Організація обліку товарних запасів та їх відображення в обліковій політиці підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. вип.13. С. 592-595.

17. Офіційний Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.11.2021)

18. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 25.11.2021)

19. Петрик О. А., Зотов В. О., Кудрицький Б. В. Аудит: підручник. Київ : КНЕУ, 2015. 504 с.

20. План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування: затв. Наказом Мінфіну України від 30.11.1999 № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 25.11.2021)

21. Податковий кодекс України № 2755 – VI від 2 грудня 2010 р. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 25.11.2021)
22. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14> (дата звернення: 25.11.2021)
23. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 25.11.2021)
24. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2004. 233 с.
25. Скрипник М. Є., Шум'як Г. В. Особливості обліку в оптовій торгівлі. *Журнал науковий огляд*. 2017. № 11 (43). URL: <http://oaji.net/articles/2017/797-1517525244.pdf> (дата звернення: 25.11.2021)
26. Скрипник Н. В., Скрипник М. Є. Сутність стратегічної управлінської звітності та підходи щодо її формування. *Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд»*: ТК Меганом. Київ, 2015. № 5 (15). С. 19–26.
27. Талайло О.О., Чернікова Є.Г. Особливості організації обліку запасів за міжнародними та національними стандартами. URL: <http://www.rusnauka.com>. (дата звернення: 25.11.2021)
28. Фірсова Н. В. Значення внутрішнього контролю товарних запасів у діяльності роздрібних торговельних підприємств споживчої кооперації. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 4. С. 29-31
29. Цегельник Н.І. Формування доходів від реалізації продукції в системі обліку відносин підприємства з покупцями. *Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів*: матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Житомир, 24 травня 2018 р.). Житомир : ЖНАЕУ, 2018. С. 148-153
30. Чаплінська А. А. Взаємозв'язок понять «товар» і «товарні запаси» та їхнє місце у системі управління діяльністю торговельного підприємства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/2009_2/NV-2009-V2_18.pdf (дата звернення: 25.11.2021)

31. Чернін О. Я. Розвиток методичних підходів до облікового відображення товарів в оптовій торгівлі. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2014. № 1. С. 355-368.

32. Чернін О. Я. Сутність товарів: обліковий аспект. Вісник Одеського національного університету. *Економіка*. 2013. Т. 18, Вип. 2(1). С. 202-204.

33. Шендригоренко М. Т. Товари як об'єкт обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві. *Економіка та суспільство: електронне фахове видання*. 2017. № 12. С. 722–726

Додатки

*Інноваційний проект
обліку та контролю
наявності та руху товарів*